

G O S P O D A R

LETO 1931 — STEVILKA II.

Še o črvičnosti jabolk in hrušk

Večkrat smo že pisali o črvičnosti sadja in obrazložili kako je ravnati, da se obvaruje te velike nadloge. Žal, da so pri nas zaenkrat razmere za boj s sadnimi zajedavci še zelo neugodne. Zato ostanejo taka navodila večinoma na papirju. Kljub temu se nam zdi potrebno, da opozorimo sadjarje letos še enkrat na znanega škodljivca in podamo nekaj navodil za zatiranje v poletnih mesecih.

Vsakomur, ki se peča s sadjarstvom, bi moralo biti dandanes znano, da je »črva« v jabolku ali hruški zavijača, ki zalega posamezna jajčeca na plodove kmalu potem, ko se začno razvijati. Iz jajčec se izleže gosenica, ki se prejé v sredino (peščišče) mladega zarodka. To se godi maja in junija meseca. Takrat preprečimo črvičnost, ako tik po cvetju in kake tri tedne pozneje škropimo drevje s kakim strupenim škropivom (kalijev arsenijat, švajnfurtsko zelenilo, nosprasen, nosprasiť), kakor smo svoj čas natančno obrazložili. Kdor ni škropil — in takih je največ — ima danes že mnogo črvičitih plodov na svojih jablanah in hruškah. Toda škoda s tem še ni pri kraju. Ti »črvi« v plodovih bodo sedaj julija in avgusta popadali z drevja. Če pa kak črviv sad vendarle obvisi na drevesu, tedaj pa zleze dorasel »črva« iz njega in se spusti po pajčevinasti nitki na tla. Pa ne ostane na tleh, ampak nemudoma zleze na bližnje deblo, kjer poišče primerno skrivališče, da se zabubi. Ze v par tednih zleti iz bube metulj, ki hiti zopet zalegat jajčeca že na debele, razvite plodove. To je dru-

gi zarod, ki dela še hujšo škodo nego prvi, pomladni.

Iz povedanega lahko vsakdo uga-ne, kje bi bilo zajedavca prijeti, da bi se rešili vsaj drugega zaroda. Zajeti ga je treba na tleh, ko pade s plodom vred z drevesa, oziroma se spusti po nitki na tla. To dosežemo na dva načina. Mnogo »črvov« uničimo, ako sedaj julija in avgusta meseca skrbno pobiramo vse odpadlo sadje ter ga na tla ali oni način uporabimo n. pr. kuhano za prašiče. Kdor nima za trebež nikake primerne uporabe, naj ga meče v posodo z razredčenim arborinom. Silno nespametno bi bilo mečati pobirek na kup ali na gnoj. Tam zlezajo »črvi« ven in se kje v bližini zabubijo. V zemljo zakopana, se zalega tudi zatre.

Ko bi pa še tako skrbno pobirali trebež, nekaj gosenic bo pa vendarle ušlo na debela. Te pa lahko zajamemo na debelu, ko iščejo skrivališča. V to svrhu jim nastavimo na debela p a s t i, to so iz lesne volne, slame ali kakšne druge podobne snovi prirejena skrivališča, ki jih koncem junija ali najkasneje do srede julija privežemo okrog debel. Za vsako drevo potrebujemo dobro pest ene omenjenih snovi in 10 cm širok pas močnega papirja (napojenega z oljem). En do poldrugi meter od tal obložimo okrog in okrog debela 10 cm na široko n. pr. lesno volno. Čez njo ovijemo papir in ga na gorenji strani tesno prevežemo z motvozom, tako da ga po potrebi lahko odvežemo. Na spodnji strani mora štrleti papir nekoliko od debela, da gosenice lahko brez ovir pridejo pod njega v lesno volno ali v slamo. Jako preproste, pa zelo uporabne so pasti iz valovitega papirja. Narežemo po debelosti debela primerno dolge in

kakih 10 cm široke pasove in jih privežemo ob deblo, tako da so žlebiči na notranji strani in obrnjeni v smeri debela. Proti koncu julija meseca pasti pregledamo, pokončamo, kar se je vjelo, pa jih takoj zopet privežemo nazaj, kjer ostanejo do jeseni, da se love še gosenice drugega zaroda. Šele pozno na jesen jih vzamemo z drevja in sežgemo.

V take pasti se love še razni drugi zajedavci, ki prezimujejo v raznih skrivališčih po delu in vejah. Sadjarji! Ne zamudite zadnje prilike, da otmete čimveč sadja. H.

Rahitis pri živini in njeno zdravljenje z vitaminom D

(Dalje.)

Trskino olje se rabi v vseh naprednih deželah sedaj že v velikanskih množinah v živinorejske namene in njegova uporaba od dne do dne vedno bolj raste. Radi velike važnosti tega olja, odnosno v njem nahajajočih se vitaminov bavilo se je veliko najvplivnejših raziskovalcev vitaminov z vplivom tega olja in njegovih vitaminov na živalski organizem. Mnenje teh raziskovalcev po večletnih poizkusih in opažanjih je to, da je D vitamin oni faktor, ki bo odslej od velikanske važnosti za živinorejo in ne morda samo kot pripomoček pitanja, temveč pred vsem kot sigurno odvratajuče sredstvo proti celi vrsti najrazličnejših bolezni. To je mnenje strokovnjakov velikega slovesa, pa navajam samo nekatere: prof. Wendt, prof. dr. Egon Böhm, dr. Hahn in dr. Schultz ter prof. dr. Windaus, ki ima za svoja dela Nobelovo nagrado.

Pred nekaj časa posrečilo se je D vitamin v trskinem olju pojačiti potom ultravijoličastih žarkov in kar je še važnejše za praktično uporabo, posrečilo se je ta najvažnejši vitamin stabilizirati in standarizirati, to je doseči gotovo višino vitamina D, ki ostane stalna in se ne menja več.

To je važno posebno radi tega, ker je D vitamin v ribjem olju, ako je izpostavljaajo svetlobi in ako ni bilo dobro spravljeno, oslabel in je olje s tem izgubilo na vrednosti. >Težakovo olje za živino< vsebuje ta standarizirani in stabilizirani vitamin D.

Kemičnim potom se danes še ne more ustanoviti količina vitaminov. Koliko jih je, se more ugotoviti samo potom praktičnih poizkusov pri živini.

Ako se v kratkem gornje ponovi, tedaj sledi iz vsega, da je za pravilno hranjenje slabotne in zaostale živine potrebna hrana, ki vsebuje vse štiri vitamine. Vitamin B in C nahajata se v dovoljni meri v navadnih krmilih, ako so dobro shranjena in očuvana, vitamin A in še važnejši vitamin D, pa se nahajata v dovoljni meri samo v trskinem olju, odnosno v >Težakovem olju za živino<. Ako se tedaj hoče, da se popravi slabotno telo in pospeši njegov razvoj, potrebno je, da se pridaje hrani vitamin D v imenovanem olju, ki je edino v stanju, da uspešno popravi razlahlani organizem. Da se pa morejo preprečiti vsi nedostatki in zle posledice, ki jih ima angleška bolezen pri živini, potrebno bi bilo, da se daje vitamin D že noseči živini in sicer vsaj 14 dni, predno pride zarod na svet, potem pa tudi cel čas dokler mladiči sesajo, mladičem samim pa uspeh takšnega hranjenja je ugotov vsaj en mesec po ostavljenju. Dober uspeh takšnega hranjenja je ugotovljen in se bi vsak živinorejec v lastnem interesu moral tega držati.

Ako se vpošteva, koliko mlade živine pogine, ker je zahirala radi nepravilnega hranjenja ter koliko živine ostane zahirane, pa ji nobena hrana ne pomore, ako ne dobi D vitamina in koliko premoženja radi tega propade, namesto da bi se množilo, tedaj je v interesu celokupne živinoreje in s tem tudi narodnega gospodarstva, da se uporaba D vitamina čimbolj širi. Najboljša pasma živine ne prinese nobenega dobička, ako ni pravilno krmljena.

Preko 10 let so trajala raziskovanja in poizkusi o vrednosti D vitamina, odnosno D vitamin vsebujočega ribjega olja in plodovi teh raziskovanj so razveseljivi in s sigurnostjo ugotovljeni od najmerodajnejših strokovnjakov, pa ima sedaj živinoreja slednjič na razpolago sredstvo, s katerim more doseči siguren dobiček, ako se ga bo posluževala, kar se ji mora od vseh merodajnih krogov tudi priporočati, pa bo s tem koristila v prvi vrsti sama sebi kakor tudi celokupni javnosti.

Ribja moka in njena uporaba kot gnojilo in krma

Pridobivanje ribje moke iz ribjih odpadkov v Evropi se je v večjem obsegu razvilo v šestdesetih letih preteklega stoletja v najvažnejših deželah rib na Angleškem in Norveškem. Začeli so s to industrijo, kakor še dandanes na Angleškem s tem, da so predelavali na večjih ribjih trgih ribje odpadke, kakor so ribje glave, hrbtne koščice, neuporabni drob in manj vredne ribe, tako zvane belice, polenovke itd. Ribe same so kot zelo razširjeno ljudsko hrano razpošiljale tvornice v notranjost Angleške. Jetera in ikre so uporabljali v posebne svrhe: prve za ribje olje, druge za kavijar.

Na Norveškem suše ribe na solncu in jih razpošiljajo kot posušene polenovke na trg, medtem ko pridejo odpadki, izvzemši jeter in iker, v tovarne za predelavanje v ribjo moko.

a). Ribja moka kot gnojilo.

Vse vrste ribjih mok so do približno l. 1905. služile za gnojilo, ki je prišlo v promet pod imenom: »Ribje gvano.« V tem tiči vzrok, zakaj nosijo nekatere tovarne še danes označbo: Družba za ribje gvano.

To dragoceno gnojilo je bilo upejlano v Nemčiji kot konkurenca proti peruanskemu gvanu (ptičji gnoj). Prvič v začetku sedemdesetih let od

znane tvrdke Ohlendorff & Co. Ta je pa kmalu prepustila njega uvoz dvema drugima uvoznima družbama iz Hamburga, ki sta sami desetletja zalagali s tem gnojilom nemški trg. Uvoz se je v začetku omejeval samo na moko iz norveške polenovke, ki je vsebovala 8—9% dušika in 13 do 14% fosforove kisline. Toda uvožena množina tega blaga je bila razmeroma majhna in je dosegla letno približno 5.000 ton.

2.

Tudi hamburški kapital je bil v osemdesetih letih udeležen pri tovarni na Lofotih, toda kmalu je to podjetje propadlo. Angleška je v tej produkciji šele pozneje sledila nemškemu kapitalu. Svoje pridelke sta obe uvozni družbi v glavnem prodajali na Japonsko, kjer je po zmogoviti vojni z Rusijo vladalo veliko povpraševanje po ribjem gvanu. Kupčija se je sijajno razvijala in obe hamburški uvozni družbi sta kupovali odpadke vseh ribjih tovarn ter jih z velikim dobičkom prodajali na vzhod japonskim izvoznikom iz Hamburga. Na ta način so prišle v promet znatne množine tega blaga, ki so dosegle letno 30—40.000 ton, kar je bilo vse vkrcano preko Hamburga. To je pa zelo jezilo londonsko konkurenco, ki bi si rada prilastila to dobičkanosno trgovsko panogo.

Ta živahna trgovina z Japonsko je pa trajala le nekaj let, nekako do 1909. Od tedaj nadalje pa je bila vsa evropska produkcija ribje moke kot gnojilo navezana samo na nemški trg, kar je seveda njene cene znatno tlačilo.

Ribja moka kot rastlinsko hranivo t. j. kot gnojilo vsebuje mnogo dušika v obliki fosforovo kislega apna, ki tvori glavno sestavino ribjih kosti. Njen učinek traja v zemlji približno dve leti in se zaradi tega po vsem svetu raje uporablja, nego rudninska gnojila, seveda če moka ni predraga.

Na Nemškem so največ uporabljali ribje gvano v srednji Nemčiji, t. j. na Saškem, Turinškem in v Anhaltu, medtem ko so druge dežele raje segale po peruanskem gvanu. Ribji gvano je poraben za vse kulture, radi njegovega počasnega toda trajnega delovanja, gnojimo pa z njim le v jeseni in zato je najprikladnejše gnojilo za mesece avgust do oktobra. V pomladni dobi gnojenja, t. j. v februarju ali marcu se ribji gvano manj trosi, ker potrebuje kmetijstvo tedaj hitreje učinkujoča gnojilna sredstva.

b). Ribja moka kot krmilo.

Prvo nemško tvornico za ribjo moko so ustanovili 1893. l. v Wessermünde. Ta je v polnem obratu še danes, četudi primanjkuje v Nemčiji večjih množin sirovin. Od 1905. l. nadalje je pa povpraševanje po ribji moki kot krmilnemu dodatku stalno raslo ter je to krmilo začelo konkurirati z mesno moko. Ribja moka je posebno upoštevana kot krmilni dodatek pri krmljenju prašičev in perutnine, zato povpraševanje po njej raste od leta do leta in se tudi cene dvigajo. — Tako so notirale cene za 100 kg tega blaga iz Norveške polenovke v devetdesetih letih 10 nemških mark, 1914. l. že 18 mark in po vojni 36—48 mark franko Hamburg.

Letna potrošnja ribje moke iz slanikovih odpadkov za krmo je rasla od leta do leta v približno naslednjem razmerju označenem v tonah po 1000 kg:

1905	1000 ton
1908	10.000 "
1911	30.000 "
1913	60.000 "
1928	120.000 "

V začetnih letih 1905—1908 je morala hamburška trgovina napeti vse sile, da bi uvedla novo krmilo med kmetovalce, kajti ne samo, da se notranja trgovina ni marala pečati s tem blagom, ampak tudi prašičerejci so se ga branili, kakor je to pač

navada pri vseh novotarjih. Zato se morale tvornice dostavljati kmetom brezplačne vzorce tega krmila in jih prositi, da so ga poskušali krmiti. Na ta način so si pridobile prijatelje ribje moke in odjemalce. Ob začetku krmljenja z ribjo moko so prašičerejci rajši imeli vrste, ki vsebujejo malo tolšče in malo soli. Zato so morale tvornice na Angleškem, ki so prej skupno predelale vse odpadke polenovke in slanika v gnojilo, sedaj te surovine ločiti in zmleti vsako vrsto zase.

Slanikova moka se je znatno zboljšala tudi s tem, da so ji temeljiteje iztisnili ribje olje in jo po potrebi tudi razsolili.

Prva država, ki je začela uporabljati ribjo moko kot krmilni dodatek je bila Nemčija, ki jo je znala tudi primerno ceniti, medtem, ko so jo druge države šele polagoma uvede. Ko so se rudninska umetna gnojila, med njimi zračni soliter in druga znatno pocenila, medtem, ko se je ribja moka od leta 1914 dalje skoraj dvakrat tako podražila, je njena uporaba kot gnojilo kmalu popolnoma prenehala in vsi ribji odpadki se odlej uporabljajo samo za krmo.

Skoro vse svetovne tovarne za ribjo moko spreminjajo svoje obrate, uvajajo nove stroje, da izpopolnijo proizvodnjo, ker računajo s stalno rastočo uporabo ribje moke kot krmilnega sredstva.

Tudi lov na kite in predelava kitovih odpadkov v ribjo moko raste stalno, tako, da imamo dovolj zalog, radi stalne produkcije moke iz polenovke, iz slanika, iz kita in iz drugih vrst rib. Ni se torej bati, da bi nam zmanjkalo tega krmila, četudi se bo njegova uporaba razširila kot beljakovinsto krmilo na druge vrste domače živine.

Glavni uvoz tega blaga se vrši že od nekdanj skozi Hamburg in pričakovati je, da se bo to mesto tudi v bodoče ohranilo svoje prevladsjoče stališče v tem pogledu.

To je v glavnem in na kratko razvoj uporabe ribje moke kot krmila za prašiče. Pri nas v Sloveniji se je ribja moka uvedla že pred vojno in se je njena uporaba v zadnjih letih zelo razširila. Posebno odkar so začeli gojiti perutninarstvo v racionalnejšem smislu, so začeli tudi za kokoši rabiti to tečno beljakovinsato krmo, ki da mnogo jaje in omogoči posebno v mladosti razvoj perutnine. Kar se prašičev tiče, pa jo rabijo že vsi umni živinorejci ne samo pri mladitvah, ampak tudi za opitanje.

Denar.

g Vrednost denarja 14. t. m. Naš dinar je v zadnji dobi na curiški borzi precej nazadoval in notira sedaj komaj 9.1075 centimov, medtem ko je bil še pred kratkim na 9.1270. Temu primerno so bile tuje valute višje nego prej ter so stale na ljubljanski blagovni borzi kakor sledi: 1 angleški funt 275.10 Din, 1 ameriški dolar 58.56 Din, 1 holandski goldinar 22.80 Din, 1 nemška marka 13.42 Din, 1 švicarski frank 10.98 Din, 1 madjarska penga 9.88 Din, 1 avstrijski šiling 7.95 Din, 1 belgijski belg 7.90, 1 italijanska lira 2.96 Din, 1 francoski frank 2.22 Din, 1 češka krona 1.67 Din, 1 bolgarski lev 0.42 Din. — V prošlem tednu je bil devizni promet na ljubljanski blagovni borzi zelo velik ter je znašal 23.4 milijona Din nasproti 10.0, 22.1 in 18.6 mil. Din v zadnjih treh tednih. Tečaj deviz so ostali neizpremenjeni. Vrednostni papirji vojne škode so nazadovali od 398 na 386 Din. Kreditni zavod se je kupoval po 195 Din. Drugod je bilo v papirjih malo prometa.

g Zanatska banka kraljevine Jugoslavije a. d. podružnica v Ljubljani razglša, da daje obrtnikom kredite v tekočem računu proti bianco menici z menično izjavo. Eskomptne kredite dovoljuje na 30 mesecev z odplačilom v desetih enakih trome-sečnih obrokih. Obrestna mera je 10% na leto. Kreditnim zadrugam,

ki posojujejo tudi obrtnikom se dovoljujejo eskomptni, lombardni in krediti v tekočem računu po 7½% na leto. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po čistih 5—6% na letv brez odbitka rentnega davka.

Cene

g Cene še vedno padajo. Odsek za gospodarske studije Narodne banke objavlja indeks cen na debelo za mesec junij t. l., iz katerega je razvidno, da so cene v primeri z majem zopet nazadovale. Celokupni indeks je znašal 73.8, če primerjamo indeks iz leta 1926 s 100. V posameznih skupinah so nasproti indeksu v maju naslednje spremembe v juniju: rastlinski proizvodi so padli od 80.5 na 77.8. živalski od 73.2 na 71.7, rudninski od 77.5 na 77.4, industrijski od 73.0 na 71.7. Zaradi tega je skupni indeks od 75.4 v maju padel na 73.8 v juniju. Prav tako izkazujeta padec v primeri z majem indeksa cen izvoznih in uvoznih proizvodov. Tako je znašal indeks izvoznih proizvodov v juniju 73.7 nasproti 74.5 v maju, indeks uvoznih proizvodov pa 70.1 od 70.4.

g Žitni trg. Položaj na žitnem trgu je trden in so se cene učvrstile. Za Slovenijo se največ kupuje baranjsko in sremsko blago, ki je letos izvrstne kakovosti. Tako stane na nakladalni postaji v Sremu ali Baranji 100 kg žita pri vagonških dobavah: sremska pšenica po 175, baranjska 84 kg težka 180 Din; moka stara po kakovosti 285—320 Din, novo blago pride na trg šele čez 14 dni. V ječmenu ni bila letina dobra in znaša hektoliterska težina 63—64 kg, pivovarski ječmen do 66 kg. Za pivovarski ječmen zahtevajo 165—170 Din, za ostali ječmen 100—105 Din, za oves 150 Din. — Minule dni je bila v Belgradu konferenca jugoslovanskih žitnih borz, ki je razpravljala o novo nastalem položaju z zakonom o monopolu izvoza in uvoza pšenice ter moke. — Ministrstvo za trgovino in industrijo ie v

zvezi s tem zakonom objavilo cene, po katerih bo Privilegirana izvozna družba kupovala pšenico raznega izvoza. Te cene veljajo za pšenico letožnje letine, ki mora biti zdrava, suha, čista, s primerno težo, brez neprijetnega duha itd. Blago mora biti očiščeno pred dovozom na tržišče. Za pšenico natovorjeno na šlep se bodo plačevale za 100 kg naslednje cene po kakovosti: najboljša po 175, najslabša po 164, naložena v vagon 160 Din. Predvsem se bo ta družba posluževala pri svoji kupčiji, oziroma pri nabavi blaga zadrug in drugih kmetijskih korporacij. Od trgovcev bo odkupila blago le t edaj, če ponudijo najmanj 500 stotov. Vse nadaljne podrobnosti so navedene v dotični ministrski odredbi. — Z ozirom na položaj na žitnem tržišču je omeniti, da je žitna letina Madjarske letos mnogo manjša nego lani. Kmetijsko ministvo ceni pridelek pšenice, le na 18.2 mil. met. stotov proti lanskemu od 23 milijonov. Tudi pridelek rži bo manjši, le 6.2 mil. nasproti 7.2 mil. met. stotov lani. —

Na svetovnem žitnem trgu je pa strah pred novo letino pritisnil na cene. To je pripisovati predvsem visokim cenitvam ameriške žetve, ki znašajo sedaj 700 milijonov bušljev v primeri s 650 milijoni v prejšnjem mesecu in 605 milijonov lanskega donosa. To velja za zimsko pšenico, medtem ko je java nekoliko slabejša. — V Evropi je večinoma dobra letina in je za to pričakovati manjšega uvoza. To bo zopet neugodno vplivalo na ameriško kupčijo in posredno tudi na evropsko. — V Jugoslaviji je ostal položaj neizpremenjen. Za slovensko mlinsko industrijo je važno, da ne smejo mleti več kot 25 odstotkov pšenice iz Bačke in Banata, ostalih 75 pa mora biti iz drugih krajev države. Tudi banatski mlini so v tem pogledu nekoliko omejeni.

g Hmeljsko tržišče. Hmeljski urad v Žatcu objavlja svoje poročilo o stanju hmeljskih nasadov koncem juni-

ja t. l. Ob tej priliki podaja hmeljske časopisje, da je pri sedanjem položaju hmeljarjev edino mogoče sredstvo uničenje dela pridelka. Dve tretjini pridelka se lahko vbereta, ostala tretjina naj bi ostala neobrana. — Taki nasveti čeških hmeljarjev so sicer prav lepi, izgleda pa, da so v prvi vrsti naslonjeni na hmeljarje ostalih držav in ne toliko na lastne.

g Tržišče jaje. Na inozemskih tržiščih je kupčija bolj mirna in cene precej nizke. Vzlic temu so pri nas nekateri izvozniki zaradi nazadujoče produkcije začeli zviševati nakupne cene. Jugoslovanska jajca so v soboto notirala v Berlinu 6—6.25 pfenigov (80.4—84 para), nasproti 6.—6.4 pfenigov (80.4—86 para) v prejšnjem tednu. Pri nas kupujejo izvozniki po 70—73 para komad.

g Lesno tržišče. Položaj na lesnem trgu je stalno slab. Posebno slovensko tržišče se je deloma nekoliko poslabšalo. Producenti so začeli blago prodajati za vsako ceno samo da se ga znebijo v strahu, da bo cena še bolj padla. Ta položaj izrablja inozemski kupec tako pri nakupu kakor pri prevzemanju blaga. Tesan les je v ceni precej slab in tudi za rezan mehki les so cene nekoliko nazadovale. V hrastovini je povpraševanje za podnice in neobrabiljeno blago za naše železnice. V oglju, ki se je zadnji čas še dobro prodajalo, je nastala nadprodukcija in so mu cene padle. Za drva zimske sečnje je položaj nekoliko boljši. — Inozemski listi napovedujejo nov forsiran izvoz ruskega lesa in nov pritisk na cene.

Živina

g Dunajski živinski sejmi. Na zadnji goveji sejem na Dunaju je bilo prigianih 2742 glav goveje živine, od teh le 78 iz Jugoslavije. Pri slabem prometu so se vse vrste goveje živine pocenile za 5 grošev (40 para) pri kg. Za kg žive teže notirajo: voli izjemno 1.50—1.60 šilingov (po 8 Din), I. vrste 1.20—1.45 š., II. vrste 1—1.20

š., III. vrste 0.90—1 š., biki 0.80—1 š., krave 0.70—1 š., slaba živina 0.50 do 0.70 š. — Na prašičji sejem je došlo 18.807 prašičev, od teh 2941 iz Jugoslavije, 6789 iz Poljske in 2226 iz Rumunije. Pitani prašiči so se pocenili za 5 grošev, za mesne svinje pa je bilo precej zanimanja in so se cene dvignile za 5 grošev. Za kg žive teže so plačevali pitane prašiče I. vrste po 1.30—1.40 šilingov, angleške kričave 1.45—1.50 š., mesne 1.25—1.60 šilingov, ter lahke mesne do 1.80 šilingov.

g Ljubljanski živinski sejem. Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih 203 konjev, 88 volov, 66 krav, 22 telet in 221 prašičev za rejo. Prodanih je bilo 25 konj, 44 volov, 35 krav, 15 telet in 138 prašičev. Cene za kg žive teže so ostale neizpremenjene. Voli prvovrstni 7.50 Din, II. vrste 6.50 Din, III. vrste 6 Din, prave debele 4.50—6 Din, klobasarice 2.50 do 4 Din, teleta 8—10 Din, konji 300 do 5000 Din komad. Kupčija je bila srednje živahna.

g Mariborski goveji sejem. Prignanih je bilo 8 konj, 18 bikov, 129 volov, 207 krav in 221 telet, skupaj 384 komadov. Cene za kg žive teže so bile sledeče: Debeli voli od 5.25 do 7.50 Din, poldebeli 4—4.75 Din, vprežni voli 3—3.50 Din, biki za klanje 4.50—5 Din, klavne krave debele 3.50—5 Din, plemenske krave 3 do 3.25 Din, krave za klobasarje 1.75 do 2.50 Din, molzne krave 3.50—3.75 Din, mlada živina 5—7.50 Din, teleta 6—7 Din. Prodanih je bilo 257 glav, od teh za izvoz v Avstrijo 28 glav. — Mesne cene v Mariboru: volovsko meso I. vrste kg Din 16—18, II. vrste 12—14 Din, meso od bikov, krav in telic 8—10 Din, telečje meso I. vrste 25—35 Din, II. vrste 12—18 Din, svinjsko meso 14—25 Din.

R=ZNO

g Uvozna carina za vino na Češko-slovaško. Po novi trgovski pogodbi s Češkoslovaško se od 1. junija t. l. morejo uvažati v to državo med dru-

gim vina in žganja iz Jugoslavije pod naslednjimi pogoji: Omeniti hočemo, kar velja za dravsko banovino: Likkerji, ekstrakti in druge močne alkoholne pijače po 1500 Din za 100 kg. Razne vrste žganja: slivovka, tropinovec v sodih 1640 Din, v steklenicah 1000 Din za 100 kg. Vino, sadjevec, mošt od grozdja in mošt od sadja, sadni sokovi in medica v sodih: iz dravske banovine 210 Din za 100 kg; v steklenicah 420 Din za 100 kg. — Vse to izvoženo blago mora imeti potrčila o izvozu. Za izdajanje teh potrčil pri izvozu iz dravske banovine je pooblaščen — kakor doslej — Trgovska zbornica v Ljubljani na osnovi potrčila kmetijskega oddelka banske uprave v Ljubljani, za izdajanje potrčila o kakovosti in certifikatov, o analizi pa kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Mariboru.

g Zakon o izkoriščanju vodnih sil. Dne 10. t. m. je bil objavljen zakon o izkoriščanju vodnih sil, ki stopi v veljavo 10. oktobra t. l. Ta zakon je posebno za Slovenijo zelo važen, kajti pri nas imamo zelo mnogo vodnih sil, ki se deloma izkoriščajo tudi v kmetijske svrhe. Največje važnosti je pač pridobivanje elektrike in elektrifikacija dežele, s tem tudi našega kmetijstva, ki s tem izredno mnogo pridobi. — Dosedaj je v naši državi bilo šest različnih zakonov o vodnem pravu, ki so pa vsi bili zastareli. Naravno, da pred 40 leti niso mogli predvideti pomena vodnih sil za elektrifikacijo, ker je bila ta šele v povojih. Zato je bilo nujno potrebno, da se ta zakon prilagodi zahtevam modernega časa. — Novi zakon določa, da razpolaga z vodnimi silami na javnih vodah država. Za gradnjo naprav za izkoriščanje vodnih sil na javnih vodah bodo državne ustanove dobivale odobrenje za neomejeno dobo, ostali interesi pa za omejeno dobo. — Vse prošnje za izdajo koncesij se predlagajo banski upravi. Koncesije za izkoriščanje vodnih sil z nad 30.000 konjskimi silami se bo-

do dajale s posebnim zakonom za vsak posamezen primer. Za kmetijske posednike mlinov in žag je važno to, da bodo morali na novo zaprositi za koncesijo in se jim bo ta izdajala le za dobo 30 let, če so te naprave primitivne. — Važen je tudi sedmi oddelek zakona, ki določa prehodne odredbe. Vse pravice dobljene na podlagi starih zakonov in vse obveze, ki izvirajo iz teh pravic, ostanejo v veljavi. Koncesionarji naprav, ki so bile zgrajene pred uveljavitvijo tega zakona, morajo v roku treh let predložiti oblastvom prošnjo za izdajo koncesije po novem zakonu.

g Zavarovanje oseb, zaposlenih pri kmetijskih strojih. Vprašanje zavarovanja oseb, zaposlenih pri kmetijskih strojih je tako važno, da se o njem razpravlja že leta in leta. Po zakonu za zavarovanje proti nezgodam je bila ta stvar sicer že rešena, vendar na način, ki ne odgovarja popolnoma kmetijskim razmeram. V bivši Avstriji je bilo to čisto preprosto urejeno. Dežele so pavšalno plačevale zavarovalnino za vse kmetijske stroje in osebe, ki so imele s tem posla. Zavarovalnica je pa samo izplačevala zavarovalnino, ne da bi ji bilo treba držati v evidenci vse kmetijske stroje, kar je prvič skoraj nemogoče, drugič pa stane ogromno denarja. Ta način bi se moral upeljati tudi z novim zakonom, ne pa da je ta tako nejasen, da povzroča številne spore. — Delno je pa ta nejasnost današnjega zakona odstranjena z naredbo ministra za socialno politiko in narodno zdravje od 15. oktobra 1930, štev. 28.174, ki ima moč zakona in velja od 1. januarja 1931. l. Po § 8 te naredbe ima dolžnosti in zavarovanja pri kmetijskih strojih izpolnjevati izključno lastnik stroja. Najmanjša premija znaša 10 Din letno od stroja in to ne glede na število zaposlenih oseb. Omenjena uredba urejuje zavarovanje za vse vrste kmetijskih strojev in sicer: pri strojih na motorni pogon znaša premija 1.30 Din na delovni dan in stroj, pri sejalnih strojih

0.30 Din, pri strojih za košnjo 2.60 do 3.90 Din. Pri mlatilnicah je premija odvisna od konjskih sil stroja, tako, da znaša premija do 3 konjske sile 5.20 Din na dan in stroj, od 3—5 HP 9.10 Din itd. Pri mlatilnicah s živalski pogon od 2.80 do 8.40 Din. — Važno je to, da si naši kmetovalci zapomnijo to naredbo.

g Jabolčnik trošarine prost. Ker so se dogajale pomote pri tršararjenju vina in so nekateri finančni organi zatrošararili tudi vino napravljeno iz sadja: jabolk, hrušk, je finančno ministrstvo dostavilo gospodarskim organizacijam naslednje pojasnilo. V smislu točke 2., 103. člena trošarinskega pravilnika, se vino, proizvedeno iz jabolk (jabolčnik, mošt), ne smatra za trošarinski predmet in zato ni predvideno plačilu trošarine.

g Plačevanje davkov. Dokler se ne izvrši odmera zemljarine, zgradarine, pridobnine, rentnine in družbenega davka za tekoče leto 1931, morajo davčni zavezanci plačevati te davke po predpisu iz prejšnjega leta, to je iz leta 1930. Od tega so izvzeti samo oni davčni zavezanci, ki so prijavili prestanek davčne dolžnosti. V smislu člena 148 zakona o neposrednih davkih in njega pravilnika je dospel 1. julija 1931 v plačilo tretji obrok zgradarine, pridobnine, rentnine in družbenega davka, pavšalnega davka za poslovni promet in vojnice. Vsi ti že v plačilo dospeli četrtletni davki se morajo plačati najkasneje 15. avgusta 1931. Kdor bi do tega dne ne plačal zapadlega davka, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6 odstotne zamudne obresti in se izterja neplačan davek z obrestmi vred prisilno. Zemljarina dospe v plačilo in se mora plačati v dveh enakih letnih obrokih najkasneje dne 15. avgusta 1931 in dne 1. novembra 1931, sicer se bodo istotako zaračunale zamudne 6 % obresti.

Pošljite naročnino!